22 de setembre del 2023

Els cent anys del nostre Teatre Ateneu

El pròxim dia 30 de setembre, l'emblemàtic Teatre Ateneu complirà els cent anys de la seva inauguració. Aquella fou una data de gran relleu social i cultural en la societat targarina. Després de molts neguits i grans esforços, la Societat Ateneu obria les portes d'un singular edifici, destinat a aixoplugar les activitats culturals i recreatives de les seccions ateneistes i d'altres de la població. Ara, passat un segle (1923-2023), el Consell Central de l'Ateneu i l'Ajuntament, la nit d'aquest divendres dia 22, inauguraran amb un acte protocol·lari i obert a tothom una sèrie de celebracions que es desenvoluparan al llarg dels mesos entrants per commemorar l'efemèride ciutadana. Un teatre pel qual hi han passat milers d'espectadors i diversitat de celebracions.

Les gestions i els treballs per assolir la construcció i posada en marxa del Teatre Ateneu no foren gens fàcils, sinó plenes de dificultats, donada la magnitud de l'obra i el seu cost econòmic. Des del moment fundacional de la Societat Ateneu (1919), una de les il·lusions més grans dels socis fundadors era la d'aixecar un complex que fos ampli i bell per donar cabuda i irradiar cultura i promoure activitats socials entre els targarins. Així, el primer president de l'Ateneu, Samuel Pereña Reixach, per encàrrec del Consell, encarregà el projecte al jove arquitecte lleidatà Adolf Florensa i Ferrer. Un projecte signat el desembre del 1919 que era un reflex de l'ideari noucentista. L'edifici principal constava d'una nau central per a saló teatre i de dues naus laterals més baixes a cada costat. A la dreta, per a la Secció Recreativa, hi havia un cafè, un estatge social i altres dependències. A l'esquerra, per a les seccions Artística i de Civilitat, la sala de petits

concerts, la d’assajos de l’Orfeó, una biblioteca i despatxos de juntes.

Les aportacions de les cèdules i un préstec de la Caixa de Pensions, de 65.000 pessetes, feren possible executar una primera fase d’obres. S’iniciaren per la nau central del saló teatre, per així ja poder generar ingressos. L’empenta dels diners dels cedulistes i el préstec duraren una mica més d’un any, però el contractista Ramon Sala i Llobet, decidí aturar els treballs per no rebre les bestretes acordades. Aquest tema és un motiu de gran malestar i discrepàncies, ja que la manca de diners no permet assolir tot el projecte i la seva rapidesa. Estant el teatre a mig acabar, el 9 d’octubre del 1921, es programà la representació de *La Ventafocs* per la prestigiosa companyia de Josep Borràs, la segona funció de la qual es va interrompre degut a una forta tempesta. Per tant, calia acabar amb urgència el nou edifici.

El novembre del 1921, una reunió general extraordinària acordà de tornar a demanar un esforç inversor amb una nova emissió de cèdules. Establert un pacte amb el contractista Ramon Sala, es reactivaren les obres i es van acabar les galeries dels tres pisos de l’escenari, la construcció de les llotges laterals i es va continuar el pati central del saló. Així, lentament les obres s’allargaren fins al 1923, quan presidia l’entitat Joan Gómez Llobera.

Arribat el 30 de setembre del 1923, la Societat Ateneu ja disposa d’un magnífic saló d’espectacles preparat per fer-hi projeccions de cinema, així com representacions teatrals de tota mena. Disposa d’un dels millors projectors de cinema alemany, Hienrich Ernemann, i al nou Cinema Ateneu s’hi projectaren dues comèdies: *Fatty en la cocina* i *De lo vivo a lo pintado,* i el drama *Abnegación*, amb l’actriu del moment, Gloria Swanson. Era cine mut, en blanc i negre, amenitzat amb música en directe d’una orquestrina d’onze músics dirigida per Josep Serra Salabarnada. Allò fou un veritable esdeveniment ciutadà i comarcal. Cap a mitjan 1924 es construí la galeria del primer pis, que va servir per ampliar-ne l’aforament.

La primera projecció sonora fou, durant la Festa Major de maig del 1930, amb un documental de la Fox Movietone i els films *Follies* i *Casados en Hollywood.* El Cine Ateneu projectà la primera pel·lícula en cinemascop del 12 al 15 de maig del 1955. I l'any 1984 aquest emblemàtic cinema tancà les portes. L'ampli vestíbul del teatre, construït per Ramon Sala, s'inaugurà el 14 de setembre del 1952, així com la gran reforma interior del saló, feta per l'arquitecte Josep Rodríguez Mijares i el prestigiós decorador Calvera. Hi hagué un concert de l'Orquestra Municipal de Barcelona, dirigida per Eduard Toldrà. El 2 de desembre del 1995 s'inaugurà la nova façana del teatre. Altres dades importants són la remodelació de la platea, l'any 2000, i la total renovació de la caixa escènica del teatre, del 2004.

La nit del divendres 22 es visionarà un clàssic del cinema, *Cantando bajo la lluvia*, presentat pel prestigiós comentarista Albert Beorlegui, amb parlaments inaugurals. Un acte gratuït obert a socis i a la ciutadania, amb el qual començaran els actes del centenari del nostre Teatre Ateneu.

FOTOS: Col·lecció d'imatges de l'ACUR

1- Plànol del Teatre Ateneu, de l'arquitecte Adolf Florensa, del 1919.

2-Façana del Teatre Ateneu fins a l'any 1950.

3-Presentació de l'Escola Arts i Oficis de Tàrrega al Teatre Ateneu, l'any 1934.

4-Façana del Teatre Ateneu, el juliol del 2019. (F. Josep, M. Martí Carnicer).

5-Programa inaugural del Cine Ateneu del 30 de setembre del 1923.

6-Nova decoració del Teatre Ateneu, inaugurada el 14 de setembre del 1952.